

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-11-20

Ärendenummer GSK-2024-04879

Handläggare:

Jenny Hagelberg

E-post jenny.hagelberg@grundskola.goteborg.se

Grundskolenämndens budget och samlad riskbild för 2025

Förslag till beslut

1. Grundskolenämnden fastställer budget för 2025 med resursfördelning mellan verksamhetsformer i enlighet med förvaltningens förslag.
2. Grundskolenämnden fastställer indexering av fritidshemsavgifter för 2025 enligt förvaltningens förslag.
3. Grundskolenämnden fastställer samlad riskbild inklusive intern kontrollplan för 2025.
4. Grundskolenämnden fastställer skärgårdstillägg för 2025 till 4,922 miljoner kronor.
5. Grundskolenämnden förklarar följande uppdrag fullgjorda:
 - a. att snarast återkomma med kostnadsberäkning av de insatser som krävs för att skolområdet södra skärgården ska uppfylla sitt pedagogiska uppdrag i enlighet med lag och författning (2024-03-26 § 47).

Sammanfattning

I ärendet beskrivs grundskoleförvaltningens förslag till budget med tillhörande bilagor samt samlad riskbild och intern kontrollplan för 2025. Grundskolenämndens budget utgår från Göteborg Stads budget samt grundskolenämndens genomförandeplan.

Nämndens budget beskriver viktiga förutsättningar och utvecklingsområden, hur nämnden ska bidra till kommunfullmäktiges mål och uppdrag samt fördelning av ekonomiska resurser inom nämndens ansvarsområde.

Grunden för de ekonomiska ramarna 2025 är att nämndens alla verksamheter får ungefär samma ekonomiska förutsättningar 2025 som 2024. Därtill har nämnden prioriterat grundskoleverksamhet, som får en något högre indexuppräknings i genomsnitt än övriga verksamheter. Den största ekonomiska risken för nämnden och enskilda skolor under 2025 är ett fortsatt minskat elevunderlag. Grundskoleförvaltningen ska årligen lämna förslag till ersättningsbelopp för kommunal och fristående verksamhet. Detta beskrivs i separata ärenden om ersättningsbelopp för kommunala skolor och enskilda skolhuvudmän.

Respektive risk beskrivs utifrån sitt sammanhang, därefter beskrivs konsekvenser av att risker skulle inträffa samt pågående eller planerade åtgärder inom området.

Bedömning ur ekonomisk dimension

För 2025 är de ekonomiska förutsättningarna goda för nämnden som helhet grundskolenämndens ram ökar 2025 med 1,7 procent, vilket är mer än förväntat index för pris- och löneökningar för 2025. Samtidigt kommer kostnaden för personal att minska 2025 eftersom kostnader för sociala avgifter minskar. I ramökningen för 2025 ingår höjningen från 2024 års kompletteringsbudget vilket bidrar till långsiktiga

planeringsförutsättningar för förvaltningens chefer. Eftersom nämnden ansvarar för bidrag på lika villkor till fristående skolor finns även goda förutsättningar för skolor som bedrivs i fristående regi under 2025.

I budgethandlingen framkommer två större ekonomiska risker, dels att investeringsrelaterade driftskostnader inte är fullt ut finansierade, dels att elevantalet förväntas sjunka de närmsta åren, både totalt i Göteborgs stad och inom den kommunala grundskolan. Med bibehållen organisation riskerar detta att urholka elevpengen och på så sätt utgör det både en ekonomisk risk och en risk gällande elevers rätt till lärande.

Bedömning ur ekologisk dimension

Den ekologiska dimensionen finns närvarande i budgethandlingen, främst genom att flera mål och uppdrag från kommunfullmäktige handlar om att nämnden ska minska sin påverkan på klimat och miljö.

Bedömning ur social dimension

Grundskoleförvaltningens modell för fördelning av resurser till förskoleklass, grundskola, och fritidshem tar sin utgångspunkt i den resursfördelningsmodell som togs fram och beslutades i samband med att grundskolenämnden inrättades under 2018. Nämndens resursfördelningsmodell är ett verktyg för att nå målet att alla barn och elever ska få tillgång till en likvärdig utbildning av god kvalitet, genom att ekonomiska resurser viktas utifrån ett socioekonomiskt index. Resursfördelningen ska alltså stödja skolans kompensatoriska uppdrag och jämna ut skillnader i barns förutsättningar. Samtidigt ser förvaltningen behov av att från huvudmannanivån rikta ytterligare fokus och uppmärksamhet till de skolor som har de största utmaningarna.

De närmsta årens sjunkande elevantal kräver fortsatt analys utifrån den sociala dimensionen. Som beskrivet under rubriken ekonomisk dimension finns risk att elevpengen inom några års tid urholkas om skolororganisationen inte anpassas. Nämnden behöver även värdera regler för förskolplacering och hur nämnden definierar en skola nära hemmet.

Bedömning av barnets bästa

Grundskolenämndens budget påverkar elever i hela Göteborgs Stad eftersom nämnden ansvarar för bidrag på lika villkor. Resursfördelningen utifrån elevpeng ger goda planeringsförutsättningar inför 2025, men eftersom elevunderlaget förväntas minska kommer detta att påverka många skolors möjlighet till att organisera effektivt.

Det minskade elevantalet kan både påverka dagens elever genom att flera skolor kan få svårare att tillgodose rätt kompetens för elevers utbildning och framtidens elever utifrån att elevpengen riskerar att urholkas på sikt om inte skolororganisationen anpassas utifrån det förändrade elevunderlaget.

Samverkan

Samverkan på förvaltningsövergripande samverkansgrupp (FSG) den 9 december 2024. Dialog utifrån förutsättningar och prioriteringar har skett löpande tillsammans med särskild samverkansgrupp för organisation och budget samt särskild samverkansgrupp för arbetsmiljö och hälsa.

Bilagor

1. Grundskolenämndens budget 2025
2. Avgifter fritidshem 2025
3. Grundskolenämndens samlade riskbild och intern kontrollplan 2025

Ärendet

Grundskolenämnden har att ta ställning till förvaltningens förslag till budget med tillhörande bilagor samt samlad riskbild och intern kontrollplan 2025. I ärendet föreslås också en förändring av skärgårdstillägg 2025.

Beskrivning av ärendet

Nämnden ska fatta beslut om budget för 2025 samt samlad riskbild inklusive intern kontrollplan för 2025. Budgethandlingen lyfter fram de mål och uppdrag som är särskilt prioriterade under 2025. När nämnden fattat beslut om budget och verksamhetsplan tar förvaltningen hand om mål och uppdrag och konkretiserar dem i förvaltningens verksamhetsplan.

Grundskolenämndens budget 2025

Nämndens budget beskriver viktiga förutsättningar och utvecklingsområden, hur nämnden ska bidra till kommunfullmäktiges mål och uppdrag samt fördelning av ekonomiska resurser inom nämndens ansvarsområde.

Budgeten innehåller sex avsnitt. I avsnitt två och tre beskrivs viktiga förutsättningar och utvecklingsområden att ta hänsyn till i planeringen. I avsnitt fyra beskrivs den politiska inriktningen från fullmäktiges mål och uppdrag samt nämndens genomförandeplan. I avsnitt sex och sju beskrivs fördelning av nämndens ekonomiska ramar, samt en samlad bedömning av möjligheter och risker utifrån nämndens budget.

Nämndens ekonomiska ram för 2025 ökar med 175 miljoner kronor jämfört med 2024, vilket motsvarar 1,7 procent. Befolkningen i åldern 6-15 år har dock minskat vilket inneburit att ramen justerats för denna befolkningsförändring med minus 41 miljoner kronor.

I prognosen från Sveriges kommuner och regioner, för oktober uppgår prisindex på kommunal verksamhet till 0 procent 2025. Kostnaden för personal kommer att minska 2025 då kostnader för bland annat sociala avgifter och pensionsavsättningar minskar markant. I de flesta verksamheter inom nämndens ansvar består större delen av kostnaderna av personalkostnader. Det innebär att en minskad budget med minus 0,8 procent ger samma ekonomiska förutsättningar som 2024 för grundskolenämndens verksamheter, förutsatt att allt annat är lika.

Den grundläggande fördelningen av grundskolenämndens budget 2025 innebär att alla nämndens verksamheter som grund får samma ekonomiska förutsättningar 2025 som 2024. Därutöver har nämnden gjort en särskild ekonomisk prioritering av grundskoleverksamheten framför nämndens övriga verksamheter.

Grundskolors ersättning baseras på socioekonomiskt index, indexering av elevpeng samt antal elever. Detta gäller både kommunala och fristående skolor. Jämfört med 2024 års budget ökar elevpeng i grundskolan 2025 i genomsnitt med 0,7 procent. Nämnden har även prioriterat fritidshem. Den relativa ökningen på de kommunala fritidshemmen 6-9 år beror på satsning via kunskapsbidraget på 30 miljoner kronor.

Övriga verksamheter som huvudsakligen har personalkostnader minskar med 0,8 procent, vilket innebär samma ekonomiska förutsättningar som 2024. Detta gäller verksamheter som anpassad grundskola, elevhälsa, resursskolor, måltid, lokalvård och vaktmästeri samt ledningsresurser och central administration.

Den största ekonomiska risken för nämnden och enskilda skolor under 2025 är ett fortsatt minskat elevunderlag.

Förändring av skärgårdstillägg

Förvaltningen har haft i uppdrag att ta fram kostnadsberäkning av de insatser som krävs för att skolområdet södra skärgården ska uppfylla sitt pedagogiska uppdrag i enlighet med lag och författning.

Under innevarande år har förvaltningen gjort en översyn av skärgårdstillägget utifrån nämndens uppdrag. I samband med översynen har förvaltningen även reviderat och förtydligat ersättningsens regelverk. Skolorna har under 2024 gjort strukturella verksamhetsförändringar för att effektivisera organisationerna. Beräkningar visar på att ett årligt skärgårdstillägg på 4,922 miljoner kronor skulle täcka merkostnaderna för ö-skolornas glesbygdsförutsättningar.

Vid ingången av 2024 hade skolområdet södra skärgården ett ackumulerat underskott på minus 6,4 miljoner kronor. Södra skärgårdens prognos för 2024 visar på ett överskott på ca 0,4 miljoner kronor, vilket innebär att underskott vid ingången av 2025 blir cirka minus 6 miljoner kronor. Nämnden har tidigare beslutat om regler för över- och underskottshantering av skolenheternas resultat. Som huvudregel för underskott gäller att det ska åtgärdas inom en treårsperiod.

Förvaltningen har övervägt två förslag kring hanteringen av södra skärgårdens upparbetade underskott och skärgårdstilläggets årliga budgetram. Det första förslaget är att skärgårdstilläggets nuvarande budgetram på 6,922 miljoner kronor bibehålls med ett årligt återbetalningskrav på 2 miljoner kronor i tre år. Förvaltningens andra förslag är att göra ett avsteg från regelverket kring balanskravet och skriva av det upparbetade underskottet på 6 miljoner kronor inför 2025. Skärgårdstillägget skulle därmed minskas till 4,922 miljoner kronor.

Förvaltningen rekommenderar det andra förslaget, det vill säga att göra avsteg från grundskolenämndens regler för god ekonomiska hushållning och skriva av hela underskottet på 6 miljoner kronor inför budgetåret 2025. Förvaltningens bedömning är att skärgårdstillägget har tillkommit med anledning av merkostnader för glesbygdsspecifika förutsättningar och ska därmed ges som kompensation för merkostnader för aktuellt budgetår. För det historiska minnets skull bedömer förvaltningen att det är bättre att göra en avskrivning på hela underskottet redan inför budget 2025 än att invänta tre års återbetalning.

Skärgårdstilläggets reviderade regelverk och 2025 års resursfördelning beskrivs även i separata ärenden som behandlas på samma sammanträde som budgethandlingen, se Ersättningsregler och resursfördelning kommunala skolor och enskilda huvudmän 2025 (GSK-2024-04796) och Ersättningsbelopp för kommunala skolor och enskilda huvudmän 2025 (GSK-2024-04797).

Nämndens samlade riskbild

Nämnden ansvarar för att verksamheten inom dess ansvarsområde bedrivs utifrån ändamålsenlig intern kontroll. Budgetarbetet har föregåtts av riskanalyser inom nämndens verksamhetsområde. De mest väsentliga riskerna har sammanfattats i en samlad riskbild som innefattar beskrivning av väsentliga risker och möjliga konsekvenser om risken inträffar, nuvarande kontrollstruktur samt planerade åtgärder. 2024 års samlade riskbild är strukturerad utifrån övergripande processer som behöver fungera för att kärnverksamheten ska kunna ägna sig åt just kärnverksamhet. Nämnden ska även fastställa en intern kontrollplan som tydliggör områden som kommer att granskas särskilt

under 2025. Den interna kontrollplanen är därmed en uppföljning av förvaltningens interna kontrollstruktur.

Den samlad riskbilden är strukturerad utifrån följande riskområden.

- Elevers rätt till utbildning,
- Bärkraftig skolorganisation
- Oegentligheter och yttre hot
- Säkerhet

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att budget och samlad riskbild tillsammans utgör en viktig bas i grundskolenämndens planering och uppföljning för 2025.

Protokollsutdrag skickas till

Grundskoleförvaltningens ledningsgrupp

Maria Andersson

Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg

Avdelningschef